

Герасименко А. Ю.

ФСП, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник: к.політ.н.,

ст. викладач Якубін О.Л.

Заперечення ангажованості соціолога як прояв антигуманізму

Проблематика ангажованості спеціалістів у різних сферах життя є досить актуальною сьогодні, коли об'єктивність є критерієм вірності. Постулат про те, що погляди науковця не мають бути «запилені» власними думками про предмет наукових досліджень – є поширеним та загальноприйнятим. Звісно, це твердження не застосовується для представників точних наук: математиків, фізиків, тощо, адже предметом їх наукових пошуків є точні і об'єктивні факти. Але що ж робити соціологам, які працюють з суспільством, яке є непостійним та швидкозмінюючимся?

Роздуми на цю тему можна зустріти в роботах багатьох вчених. Як зазначає Поппер: "Вченому не заборониш мати свої цінності, ці цінності не знищиш, перш не зламавши його як людину і як ученого. Зламати його як ученого включає в себе і зламати об'єктивне поняття науки як такої". І тут постає питання, а чи не є спроба заборони мати свої цінності для соціолога проявом антигуманізму?

Ангажованість по свої суті є досить негативним поняттям. За даними Великого тлумачного словника української мови (2002 рік): ангажованість – ідеологічна схильність до інтересів якого-небудь класу, суспільного угруповання і т.д. Тобто для соціологічного дискурсу – є неприйнятним. Але якщо розглянути ангажованість зі сторони корисності? Адже якщо соціолог включений в свою роботу не тільки зі сторони суспільної значущості її результатів, але й зі сторони розуміння самої суті проблеми, завдяки причетності до її об'єкта, то це може принести досить великі плоди, адже маючи лише базові поняття про проблему можна не вникнути і не дістатися до самої суті, а знаючи усі факти зсередини, чи не є це максимальним включенням?

Чи має соціолог право на власну думку? Розглянемо це питання з різних сторін. Соціолог, в першу чергу, людина, і залишається нею навіть коли стає

науковцем. Це означає, що він продукт соціуму, ним вихований та соціалізований. Соціолог - це особа з власним ціннісним базисом, що є частиною його особистості та внутрішнього Я. Тобто, дійсно, знищити ціннісні орієнтації особи неможливо без шкоди для її світогляду. Адже після роботи і завершення всіх досліджень залишається особистий простір, а людина без власної системи ціннісних орієнтацій стає девіантом, вигнанцем в суспільстві. З цього боку виходить, що при бажанні встановити науковця в загальні рамки об'єктивності та заперечення його можливості бути ангажованим, потураються права дослідника, як людини, яка не може жити без власної ціннісної бази.

Не досить часто нам вдається почути, що фізика-теоретика звинувачували у необ'єктивності, тому що він дуже сильно любить свою науку, або математика змушували змінювати свою систему цінностей, бо це може вплинути на предмет його дослідження.

Але для соціолога реальність є інакшою. Науковця можуть звинуватити у ангажованості, бо він є представником соціальної групи, яку досліджує, або має власні думки з приводу суспільної проблеми, і може вплинути на отриманий результат досліджень, підкорюючись власним внутрішнім імпульсам. Повертаючись назад, варто ще раз зазначити, що соціолог все ще залишається людиною – частиною суспільства, і будь-яке твердження про людину вільну від цінностей, втрачає дуже багато фактів, об'єктивних по своїй суті. Лише в розумінні протиріч у особі та суспільстві загалом, можна вийти на безпомилкове пізнання.

Ангажованість, залишаючись негативним поняттям, є невід'ємною частиною життя соціолога, якщо не виключати поняття «людина» з дискурсу. І будь-яка спроба заперечити це – є намаганням виключити протиріччя в суті людини як науковця і частини суспільства в цілому. Лише прийняття її до уваги та об'єктивне розуміння, дає можливість на якісне вирішення цієї проблеми.

Список використаних джерел:

1. Поппер К. Р. Логика социальных наук // Вопросы философии, 1992, № 10. - С. 65-75.
2. Адорно Т. В. К логике социальных наук // Вопросы философии, 1992, № 10. С. 76-86.